

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Moralitate, Natvra, Et Effectibvs Actvvm
Svpernatvralivm In Genere Et Fide, Spe, Ac Charitate,
Speciatim**

Coninck, Gilles de

Antverpiae, 1623

Dvb. VIII. Vtrùm actus caritatis disponens peccatorem ad habitus
infusionem reliquo tempore, quo infuso iam habitu durat, effectiuè ab ipso
habitu conseruetur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79645)

Actus quasi formalis, non proprie introductionis caloris, sed ipse calor, à quo frigus formaliter expellitur; introductio autem caloris sicut est via ad ipsum calorem, ita est via ad expulsi-
nem frigoris.

107
Actus habitus intensior quomodo producatur.
Ex dictis demum patet solutio alterius dubij, scilicet quando aliquis elicit actum caritatis intensiore suo habitu, atque ita meretur augmentum habitus, uti tunc illa actio secundum gradus quibus superat priorem habitum, producat ab illo augmento superaddito: patet, inquam, respondendum esse negatiue; quia cum ille actus disponat subiectum ad hoc augmentum recipiendum, illud que de condigno mereatur, atque ita sit necessariò eo natura prior, nullo modo potest ab eo produci. Sed totus actus producit partim ab habitu prius existente, partim à singulari Dei auxilio vnà cum potentia in dictum actum influente, & defectum intensioris habitus supplet; sicut totius habitus defectum supplet, quando carens habitu actum caritatis elicit.

108
Turrian.
Nota quosdam apud Turrian. 2. 2. disput. 38. dub. 4. putare hæc ex parte esse diuersam rationem habitus fidei: aiuntque etiam si caritas non possit dici peccatori infundi prius natura quam coneratur; tamen secus esse dicendum de habitu fidei, quem putant infideli conuertenti se ad Deum infundi antequam assensum fidei supernaturalem eliciat, quia hic prius natura quam eliciat hunc assensum, elicit actum fidei humanæ, quo iudicat fidei mysteria esse credibilia, & pium affectum voluntatis quo assensus fidei imperatur; quibus se ad suscipiendum habitum fidei satis disponit.

Habitus fidei non infunditur ante actum fidei.

Sed ne hoc videretur probabile, quia nullo fundamento niritur. nam illa fides humana siue iudicium ad assensum fidei prærequisitum cum sit in substantia sua naturale, & versetur circa obiectum formale omnino distinctum ab obiecto fidei, nullo modo disponit ad habitum fidei in substantia supernaturalem: motus verò voluntatis etsi hanc disponat ad infusionem sui habitus, tamen non disponit intellectum ad infusionem habitus intellectus: & cum eliciatur à peccatore, non potest hunc de condigno mereri.

D V B I V M VIII.

Virum actus caritatis disponens peccatorem ad habitus infusionem, reliquo tempore, quo infuso iam habitu durat, effectiue ab ipso habitu conseruetur?

109
Turrian.
Constat in eorum sententia, qui dicunt eum actum primo instanti produci ab ipso habitu, respondendum esse affirmatiue; sed difficultas procedit in nostra sententia, siue posito quod contritio primo instanti non producat ab habitu. Quidam enim apud Turrian. 2. 2. disput. 38. dub. 3. putant eo casu actum non conseruari ab ipso habitu, sed ab iisdem causis, à quibus antè fuit productus. Quia actus siue res producta pender à potentia productiua, vel

per suam essentiam, siue a cõione media distincta à termino, vel media actione distincta: atquin eutro modo actus potest conseruari ab habitu à quo non est productus: ergo, &c. Minor probatur. Quia si prius dicatur, tunc ille actus essentialiter dependebat à prioribus suis causis, & consequenter hæc dependentia non poterit mutari, nisi mutetur ipse actus. Quòd si secundum dicatur, tunc saltem actus non poterit incipere conseruari ab illo habitu nisi mutetur actio; videtur autem esse contra rectam philosophiam, quòd eadè res secundum idem suum esse incipiat conseruari alia actione, corrupta priore, qua producebatur.

Sed hic modus philosophandi videtur mihi in duobus aperte falli. Primò enim supponit eos, qui negant actionem esse modum aliquem à parte rei distinctum ab agente & termino, dicere rem productam essentialiter p̄dere à suis causis, à quibus de facto iam producit, ita vt nequeat omnino eadem ab alijs produci aut conseruari. quod credo nemini vnquam horum Auctorum in mentem venisse: nec potuerunt hoc dicere, nisi diuinam negando potentiam. Quis enim vnquam Catholicus dubitauit an Deus possit se solo idem numero lumen producere, aut conseruare, quòd iam à sole producit ac conseruatur; aut eundem numero equum creare, qui iam ab alio equo generatur: Et sicut hæc longè diuersa sunt. Potentia visiva immediatè per suam substantiam siue essentiam hanc visionem producit; & ipsa essentialiter eam producit, ita vt sit de eius essentia hanc visionem producere: ita etiam hæc sunt longè diuersa: Hæc visio immediatè per suam substantiam in produci hic & nunc pender à potentia visiva, à qua producit, & Essentialiter ab ea pender. & secundum potest facile separari à priore: nam etsi res necessariò immediatè in sua substantia pendeat in produci ab aliqua causa; non tamen necessariò pender ab hac vel illa, sed ab aliqua in genere; & quòd hic & nunc potius pendeat siue producat ab hac, quam ab alia, præcipue prouenit à varijs circumstantijs, ratione quarum potest produci potius ab hac causa, quam ab alia; quamuis in omnibus circumstantijs Deus possit rem quamuis solus producere, & res queuis ab eo essentialiter in produci & conseruari, saltem tamquam à causa partiali pendeat: quia implicat aliquam sine eius concursu produci.

Aliud est a. liquid ab alio pendere immediatè per suam substantiam; aliud ipsum essentialiter ab eo pendere.

Quæuis res à solo Deo essentialiter pender.

Supponit Secundo, esse cõtra philosophiam, aut communem rerum eum sum ac operandi modum, eandem rem ab alijs causis produci, & ab alijs conseruari, & consequenter (præsertim secundum sententiam eorum, qui distinguunt actionem modaliter ab agente & termino) alia actione rem produci & alia conseruari. Quòd tamen clarè potest ostendi esse vltatissimum, atque adeò necessarium, ne causarum communis modus operandi inuertatur. Pro quo suppono hic, quòd suprà disp. 5. n. 42. & 43. satis probaui, scilicet duas causas partiales sæpè ita concurrere ad eundem numero effectum, vt hic totus à singulis producat, nec sit in eo assignare vllam partem que producat ab vna, & non ab alia. Vbi etiam ostendi id fieri, quando

III

Eadem res potest ab vna causa produci, & ab alia conseruari.

duæ candela: producunt simul aliquod lumen, præsertim in aliquo puncto æqualiter ab utraque distante. Ponamus igitur primò, vnam candela in puncto A distanter duobus pedibus producere lumen vt 3. & deinde ei addi alteram candela, æqualiter luminosam, & æqualiter ab eo puncto distantem, quæ simul cum ea in puncto producat lumen, v. c. vt 4. vel 5. ita vt totum lumen secundum omnes suos gradus ab utraque producat. Quo casu illud lumen secundum priores tres gradus primò producat ab vna sola candela, & postea producat sine conferuatur à duabus, & si prior candela auferatur manente secunda, tunc totum conferuatur à causa planè distincta à priore. Item, quando aqua calefacta ab vno igne deinde admouetur alteri, calor ab vno productus ab alio conferuatur: & consequenter actione distincta, præsertim in sententia distinguuntur actionem modaliter à termino, prout eam distinguunt ij contra quos agimus. Innumera autem eiusmodi exempla quotidie accidunt.

Dices, esse distinctum lumen quod initio ab vna candela producebatur, ab eo quod postea ab utraque, aut ab vna sola producat. Sed hoc dici nullo modo potest. Primò, quia nulla est causa cur lumen ab vna candela productum adueniente secunda corrumpatur. cum hoc necessarium deberet fieri ob defectum, aut subiecti, aut causæ producentis. quorum neutrum hic potest assignari: nam manet idem subiectum, & causa eadem producens, scilicet prior candela, nec per hoc quod ab altera inuenitur, redditur impotens suum effectum conferuare; sed fit potens eum magis perficere. Et quamuis in priore exemplo ea responsio possit habere aliquam apparentiam probabilitatis; parer tamen eam secundo exemplo nullo modo conuenire posse: nimis enim clarum est esse eundem calorem, qui primò ab vno igne in aqua producat, & postea per alterum in ea conferuatur. Quod cum consentaneè naturis rerum fiat, nulla potest reddi ratio cur simili modo non possit consentaneè suæ naturæ, actus caritatis primò produci à potentia cum singulari Dei concursu supplente defectum habitus, & deinde infuso habitu ab hoc simul cum potentia continuari siue conferuari.

CONCLUSIO. Omnino dicendum est, etiam posita sententia quam dub. 7. defendi, habitum posteriùs natura ipso actu infusum, sequenti tempore vnà cum ipsa potentia eundem effectiue continuate siue conferuari. Ita Molina in sua Concordia q. 14. art. 13. disp. 44. sub finem, §. *Illud postremò.* Probatur Primò, quia, vt iam ostendi, hoc connaturaliter & secundum causarum communem modum operandi fieri potest, nec hic est vlla ratio cur id negemus fieri. Secundò, quia, vt ostendi dub. 5. quod potest influit in aliquem actum, habitus ei inherens necessariò etiam in eundem influit, si potentia propter ipsius obiectum formale opereatur: atqui voluntas in illo posteriori tempore pergit elicere actum caritatis propter obiectum formale habitus caritatis sibi inherens: ergo hic tunc simul cum ea necessariò in eundem

actum influit, nisi à Deo impediatur. quod sine villo fundamento fingeretur fieri. Quare tunc Deus definit eum potentia singulari illo concursu supplente defectum habitus concurrere, cum hoc iam nullo modo sit necessarium, imò esset superfluum: nam potentia simul cum suo habitu & concursu Dei generali est sufficiens principium sui actus.

Petes, vtrum tunc actus conferuatur distincta actione ab ea, qua antè fuit productus? Respondeo Primò, hanc actionem saltem ex parte semper esse eandem: quia voluntas ex parte sua in eum semper eodem modo influit, & hic ab illa semper eodem modo pendet.

Respondeo Secundò, si actio modaliter distinguatur ab agente & termino, certum esse, actionem qua ille actus postea conferuatur, esse ex parte distinctam ab ea, qua initio producebatur: quia modus dependentiæ partialis qua actus in fieri dependebat à singulari Dei concursu, omnino esse definit, & ipse accipit alium modum dependentiæ ab ipso habitu: vt fatentur qui hanc sententiam tenent.

Respondeo Tertio, idem dicendum si actio identificetur ipsi agenti, prout multi volūt: quia sicut mutatur ex parte ipsum agens, ita secundum hanc sententiam necessariò debet ex parte mutari actio.

Respondeo Quarto, Et si dicamus actionem secundum sua intrinseca nullo modo à parte rei distingui à suo termino, tamen verius est, eo casu dictam actionem ex parte esse aliam. Quia etsi res, quæ est actio, tunc nullo modo intrinsece varietur, variatur tamè extrinsece ratione alicuius respectus, quem actio essentialiter connotat, & consequenter mutatur in ratione actionis: sicut in Deo etsi eadem omnino simplicissima res sit idea leonis, & idea hominis; hæc tamen in ratione ideæ distinguuntur, & sunt diuersæ. Ratio est, quia, etsi secundum eam sententiam res immediate per se dependeat à suis causis, & hæc dependentia nihil sit verè à parte rei distinctum ab ipsa rei substantia; tamen hæc dependentia non est ipsa res nudè secundum se considerata (quia alius omnino est conceptus actionis, alius verò conceptus ipsius rei) sed est res dependens, siue vt inuoluens quemdam respectum ad causam, à qua ipsa producat aut conferuatur. Qui respectus quatenus concipitur distinctus ab ipsa re, nihil propriè dicit reale, sed denominationem extrinsecam ad ipsum agens, à quo res dependet: sicut agens vt habeat rationem agentis, necessariò inuoluit quendam respectum ad effectum. Quia autè actio qua talis, essentialiter illi respectum connotat, hoc variato, etiam ipsa necessariò variatur. Sicut quia idea in Deo non dicit nudam essentiam secundum se consideratam, sed prout hæc respicit rem, cuius ipsa est idea, siue quam representat, ideo idea in Deo multiplicatur, secundum varios respectus, quos essentia ad varias res dicit, eas ita representando.

Quæ autem ex his sententijs sit probabilior, alias fauente Deo tractabimus, sed ad præsentem difficultatem est impertinens, cum secundum omnes sententias nostra conclusio facile possit defendi.

DISPV-

Præsentem habitum Deus subtrahit suo concursu, quo prius eius defectum supplebat.

114

Vtrum actio mutatis causis necessariò mutetur.

115

112

Lumen ab vna candela productum nequit corrumpi accessione secunda.

113

Molina.